

Vojenskopolitické aspekty XV. sjezdu KSČ

XV. sjezd KSČ na základě marxistickoleninského učení zevrubně bilancoval plnění generální linie XIV. sjezdu strany a na tomto základě konkretizoval program strany pro příští léta. Proto zaujme důležité místo v dějinách strany, v dějinách socialistického Československa a v dějinách československých ozbrojených sil.

Sjezd přesně charakterizoval současnou etapu vývoje naší společnosti a etapu výstavby ozbrojených sil a konstatoval, že vybudování rozvinuté socialistické společnosti je nyní hlavním, bezprostředním historickým úkolem strany a socialistické společnosti. „Rozvinutá socialistická společnost — jejíž budování je obsahem dané etapy — je charakterizována zejména spojováním výsledků vědeckotechnické revoluce s novými společenskými vztahy, komplexním řešením politických, sociálně ekonomických, kulturních a ideově politických otázek, jež umožní uspokojovat stále rostoucí potřeby lidí.“ [Zpráva o činnosti strany a vývoji společnosti od XIV. sjezdu KSČ a další úkoly strany, Rudé právo, 13. 4. 1976].

Program strany, který schválil XV. sjezd KSČ, charakterizuje:

a) kontinuita politické linie XIV. sjezdu strany, linie výstavby rozvinuté socialistické společnosti s vymezením nových náročných úkolů, v hospodářské, politické, sociální a kulturní oblasti;

b) kontinuita zahraniční a vojenské politiky formulované na XIV. sjezdu strany, která se realizuje v nových mezinárodních podmínkách a s novými náročnými úkoly v obou těchto sférách, a to, že sjezd se ztotožnil se zahraničně politickým programem XXV. sjezdu KSSS.

Zpráva ÚV KSČ zdůraznila: „Život nastoluje řešení mnoha nových vyšších úkolů. Rostou požadavky i potřeby pracujících. Proto rostou i úkoly a vyšší nároky na každého z nás, na vědomosti, obětavost, disciplínu, tvůrčí schopnosti lidí a jejich smysl pro nové. Získali jsme bohaté zkušenosti, ale to co stačilo včera, nebude stačit zítra.“

Z jednání XV. sjezdu vyplývá, že strana bude v příštích letech střežit pokojnou práci a život lidu, jeho revoluční vymože-

nosti, bezpečnost a suverenitu, zdokonalovat mocenské nástroje socialistického státu a pečovat a všestrannou připravenost ČSLA, upevňovat naše spojenecké svazky v rámci Varšavské smlouvy jako spolehlivé záštity naší svobody a státní nezávislosti. V tomto smyslu jde o kontinuitu vojenskopolitické linie XIV. sjezdu, s přihlédnutím k novým vnitřním a mezinárodním podmínkám.

Uplynulých pět let patří dosaženými výsledky hospodářské a sociální politiky k nejúspěšnějším v historii budování socialismu v našem státě. Tato okolnost vytvořila kvalitativně novou ekonomickou, politickou a ideologickou základnu obranyschopnosti ČSSR, základnu, na které se realizují na vyšší úrovni dvě základní leninské teze: teze jednoty mírové a vojenské výstavby a teze jednoty armády a lidu. Díky cílevědomé a zásadové politice strany se mezi armádou a lidem prohloubilo těsné sepětí a pevná ideově politická jednota.

Strana v období mezi XIV. a XV. sjezdem dosáhla výrazných úspěchů při upevňování mocenských nástrojů socialistického státu na třídním a internacionálním základě: soudů a prokuratury, Sboru národní bezpečnosti, Lidových milic a Československé lidové armády. Tyto mocenské nástroje spolehlivě chrání pokojnou práci a život lidu a jeho revoluční vymožednosti.

XV. sjezd vysoce ocenil dosažený stupeň bojové a politické připravenosti ČSLA. Prohlásil, že máme spolehlivou armádu, která je připravena kdykoli splnit své vlastenecké a internacionální povinnosti. Socialistická společnost vybavila ČSLA účinnými zbraněmi a moderní bojovou technikou. Armáda zdokonalila svou organizaci a strukturu. Podstatně se zkvalitnil celý systém vojenského školství. Cílevědomě se zvyšovaly politické a odborné kvality vojenských kádřů. Zvýšilo se socialistické uvědomění většiny příslušníků armády. Posílilo se třídně politické složení velitelského sboru. ČSLA prohloubila spolupráci a součinnost se Sovětskou ar-

mádou a armádami ostatních bratrských socialistických zemí.

Úspěchy při upevňování obranyschopnosti naší vlasti tvoří pevnou základnu dalšího zdokonalování bezpečnostního systému ČSSR a dalšího zkvalitňování bojové síly a připravenosti ČSLA ve smyslu závěrů XV. sjezdu KSČ. Z této základny vychází vojenskopolitická linie XV. sjezdu strany, která prolíná veškerou politickou linii a hospodářskou strategii strany.

Strana v procesu výstavby rozvinuté socialistické společnosti — z pozic marxisticko-leninského učení — s řešením klíčových hospodářských, sociálních, politických, kulturních a ideologických problémů řeší též souhrn vojenskopolitických otázek. Otázek, které objektivně vyplývají:

1. Z reality třídně rozděleného světa a z probíhajícího zápasu a soutěžení dvou protikladných společenských soustav. Tato skutečnost nástobená vojenským rozdělením světa zvýrazňuje to, že k největším úkolům socialistického státu patří zajistit bezpečnost, svobodu a nezávislost naší socialistické vlasti a zabezpečit příznivé podmínky pro výstavbu rozvinuté socialistické společnosti.

2. Z faktu, že hlavní otázku soudobých mezinárodních vztahů tvoří otázka války a míru, která se řeší v epoše přechodu od kapitalismu k socialismu, v podmínkách uvolňování mezinárodního napětí a v podmínkách probíhající vědeckotechnické revoluce ve vojenství. Tuto revoluci mimo jiné charakterizují: existence zbraní hromadného ničení, zdokonalování zbraňových systémů a veškeré bojové techniky a možnost vzniku nových druhů zbraní, které svou účinností předčí zbraně hromadného ničení, změna strategického objektu války a další.

3. Z toho, že strana — v duchu leninské teze o jednotě mírové a vojenské výstavby — řeší na vyšší úrovni nové národně úkoly výstavby a rozvoje československých ozbrojených sil.

4. Z toho, že ekonomické, sociální, politické a ideologické přeměny naší socia-

listické společnosti a její hlavní vývojové tendence v úzké spojitosti s prohlubující se jednotou a spoluprací zemí socialistického společenství vytváří novou základnu řešení problematiky internacionální obrany socialismu.

XV. sjezd KSČ, který vycházel z těchto souvislostí a z úspěchů socialistického společenství, vedeného Sovětským svazem, na mezinárodním poli, jakož i z toho, že podstata, charakter imperialismu a ostří jeho agresivní strategie namířené proti socialistickým zemím se nemění, rozvinul vojenskopolitické otázky obrany naší socialistické vlasti. Rozvinul je pro podmínky výstavby rozvinuté socialistické společnosti a pro podmínky uvolňování mezinárodního napětí.

Výstavba rozvinuté socialistické společnosti v naší vlasti je nerozlučně spojená s upevňováním spojení a přátelství se Sovětským svazem a dalšími zeměmi socialistického společenství. Toto spojení a přátelství má pro socialistické Československo strategický a životní význam, protože zabezpečuje:

- mezinárodní bezpečnost a nezávislost naší socialistické vlasti;

- příznivé mírové mezinárodní podmínky nerušené budovatelské práce našeho lidu;

- široký prostor pro zahraničně politickou činnost ČSSR v rámci společné zahraničně politické strategie a taktiky socialistického společenství;

- nevyčerpatelný zdroj zkušeností ze socialistické výstavby Sovětského svazu a dalších socialistických zemí;

- pevný a neporušitelný základ vojenské spolupráce se Sovětským svazem a dalšími zeměmi socialistického společenství v duchu učení marxismu-leninismu a proletářského internacionalismu.

Z vojenskopolitického hlediska spojení a přátelství se Sovětským svazem a dalšími státy Varšavské smlouvy dává vojenské politice strany jednoznačně internacionální ráz a současně jí dává nebyvalé možnosti a dynamiku. Pouze tato

třídně vyhraněná vojenská politika strany vytváří optimální předpoklady a podmínky úspěšného řešení všech otázek, které souvisí s ochranou a obranou socialistické vlasti a socialistického společenství. Dále tato vojenská politika zabezpečuje, že v teorii a praxi se důsledně usku- tečňují leninské principy socialistické vojenské výstavby, a že ČSLA se může rozvíjet jako moderní a soudobá armáda. Konečně tato vojenská politika zajišťuje, že ČSLA může úspěšně plnit své poslání zástity pokojné práce lidu a úlohy nositele internacionálních svazků a povinností na úseku společné obrany socialistických zemí.

XV. sjezd KSČ zaujal principiální marxisticko-leninské stanovisko k problematice války a míru. G. Husák na berlínské konferenci komunistických a dělnických stran toto stanovisko vyjádřil takto: „Cestu, která vede k odvrácení hrozby termojaderné války, k odzbrojení a k vytvoření podmínek šťastného života národů, ukazuje program míru Komunistické strany Sovětského svazu. Na svém XV. sjezdu naše strana tento program podpořila. V souladu se životními zájmy československého lidu považujeme za svoji povinnost přispívat podle našich sil k jeho realizaci.“ (Projev soudruha Gustáva Husáka, Rudé právo, 30. 6. 1976).

Z tohoto stanoviska vyplývají zásadní politické, ideologické a vojenskopolitické závěry, které mají přímou i nepřímou souvislost s vojenskou politikou strany. Především základní závěr, že cesta k pozitivnímu řešení otázky války a míru vede pouze přes mírové soužití států s rozdílným společenským zřízením a přes proces uvolňování mezinárodního napětí. Z toho logicky vyplývá, že mírové soužití a proces uvolňování napětí se týká pouze vztahů mezi státy a že demokratického a trvalého míru a mezinárodní bezpečnosti není možné dosáhnout na základě zbožných přání, ale pouze úporným bojem socialistických zemí a všech protimperialistických sil proti těm silám imperialismu a mezinárodní reakce, které se snaží naru-

ši: a mařit uvolňování mezinárodního napětí. L. I. Brežněv na této konferenci prohlásil: „Odpor těchto různorodých sil proti uvolňování napětí nabývá různých forem. Hlavní však je snaha ještě zintenzívnit horečné zbrojení, které již beztak dosáhlo nebývalého rozměru.“

Realitou soudobých mezinárodních vztahů — přes značné pozitivní změny v mezinárodní situaci — však zůstává fakt, že proces materiálních příprav na válku dále probíhá.

Dále z nich vyplývá závěr, že mezi zahraničně politickým úsilím zemí socialistického společenství v čele se Sovětským svazem, které směřuje k prohlubování procesu uvolňování mezinárodního napětí, a mezi jejich snahou o jeho rozšíření do vojenské oblasti a zvyšováním jejich obranyschopnosti neexistuje žádný rozpor. Především proto, že Sovětská armáda, ČSLA a další bratrské socialistické armády plní vznešené historické poslání: brání věc revoluce, socialismu a míru mezi národy. V dějinách neexistovaly armády, které by sloužily takovým humánním a vznešeným cílům a ideálům. Dále proto, že všechna politická a vojenská opatření států Varšavské smlouvy mají obranný charakter a slouží zájmům jak socialistických zemí, tak mírumilovných zemí. Helsinská konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě svolaná na základě iniciativy a po dlouhodobém úsilí socialistických zemí to přesvědčivě dokumentuje. Země socialistického společenství nikdy nikoho vojensky neohrožovaly a neohrožují. Nepřehlédíme však fakt, že buržoazní propaganda zmíněnou nezvratnou pravdu: lživě a demagogicky zkrsluje a vytrvale překrucuje politiku Sovětského svazu a jiných socialistických zemí. Dále proto, že země socialistického společenství programově bojují za všeobecné a úplné odzbrojení a za doplnění politického uvolnění vojenským uvolněním. To imponantním způsobem dokumentuje program dalšího boje za mír a mezinárodní spolupráci, za svobodu a nezávislost národů, který schválil XXV. sjezd KSSS a

podpořily ostatní socialistické země. Konečně proto, že obranná vojenská síla zemí socialistického společenství rozhodujícím způsobem limituje vojenské možnosti imperialismu a je jedním z důležitých faktorů, které spolu s dalšími faktory garantují všeobecný mír. Objektivní skutečnost je taková, že pokud existuje a trvá i nebezpečí nové světové války, pak proti jejímu vzniku není na světě jiné záruky než upevňování ekonomické a obranné moci SSSR, všech států socialistického společenství, zvyšování bojové síly sovětských ozbrojených sil a dalších bratrských socialistických armád.

Probíhající proces uvolňování mezinárodního napětí a rozhodné úsilí zemí socialistického společenství, které směřují k realizaci programu dalšího boje za mír, v ničem nesnižuje závažnost úkolu internacionální ochrany a obrany socialismu. K jeho úspěšnému zabezpečení musí mít socialistické země neustále dostatek sil a prostředků, včetně vojenských.

Z těchto souvislostí vyplývá, že nároky na vysokou bojovou pohotovost, bojovou a politickou připravenost ČSLA, jako nedílné součásti armád států Varšavské smlouvy, vyplývají z nezměnné agresivní podstaty soudobého imperialismu. Jsou však rovněž plněním leninské teze o jednotě mírové zahraniční politiky socialistického státu a nezbytnosti jeho vysoké obranyschopnosti.

Generální linie výstavby rozvinuté socialistické společnosti a hospodářská strategie XV. sjezdu vytvářejí optimální předpoklady dalšího zvyšování obranyschopnosti naší země. Náročné úkoly 6. pětiletého plánu, vedle uspokojování rostoucích hmotných a duchovních potřeb obyvatelstva, předpokládají další posílení materiálně technické základny naší socialistické společnosti a zvýšení jejího vědeckotechnického potenciálu. V příštích pěti letech se má zvýšit průmyslová výroba o 34 % a tvorba národního důchodu o 27—29 %. 6. pětiletka v úzké návaznosti na program socialistické ekonomické integrace vytvoří nové rozsáhlejší materiál-

ní předpoklady a základy dalšího zvyšování obranyschopnosti státu.

Ve sféře politiky a nadstavby vcelku má základní vojenskopolitický význam a dosah sjezdová orientace na:

— Upevňování politického a ekonomického postavení dělnické třídy jako hospodáře a hlavního tvůrce materiálních hodnot. Dělnická třída, která tvoří páteř našeho politického systému, zvyšuje svou politickou uvědomělost, technickou a kulturní úroveň. Zesiluje se její vliv na celý politický, hospodářský i kulturní život země. Zásadní politický a ideologický význam má to, že každodenní praxe prokazuje, že s cíli a ideologií dělnické třídy se ztotožňují i ostatní vrstvy našeho pracujícího lidu, neboť se přesvědčují, že odpovídají jejich nejvlastnějším zájmům.

— Upevňování socialistického charakteru našeho státního zřízení, právního základu státního a společenského života. Dále na upevňování politického systému a prohlubování socialistické demokracie.

— Upevňování a zdokonalování federativního systému státoprávního uspořádání. Generální tajemník ÚV KSČ G. Husák na sjezdu ve zprávě prohlásil: „To, že za historicky krátkou dobu se Slovensko stalo průmyslově vyspělou součástí společné československé vlasti, je velkým vítězstvím politiky naší strany. XV. sjezd KSČ může odpovědně a s hrdostí konstatovat, že velké rozdíly v podmínkách hospodářského, politického a kulturního života našich národů a jednotlivých oblastí státu byly překonány. Naše národy žijí svorně ve společné domovině. Vztahy mezi nimi jsou uspořádány na leninských zásadách rovnosti a rovnoprávnosti a principech proletářského internacionalismu.“

— Upevňování socialistického charakteru naší společnosti. Strana dosahuje pozitivních výsledků v zápase o socialistické vědomí člověka. Zvyšuje se vliv myšlenek socialismu, marxisticko-leninské ideologie v naší společnosti. Vyrůstá uvědomělost, vzdělanost a kulturní úroveň pracujících. Prohlubuje se třídní svazek dělní-

ků, rolníků a inteligence, všech pracujících. Zpráva ÚV KSČ konstatovala: „Sblížení dělnické třídy, družstevního rolnictva a inteligence určuje hlavní směr rozvoje sociální struktury naší společnosti. Tvoří i pevnou základnu jednoty našich národů a národností.“

To vše výrazným způsobem posilí materiální, vědeckotechnický, politický a morální potenciál ČSSR a v jeho rámci i její obranný potenciál. Tyto skutečnosti se přímo i nepřímo dotýkají, respektive promítají do vojenské politiky strany pro příští léta.

Sjezdové dokumenty, vystoupení ministra národní obrany na XV. sjezdu, celarmádní aktiv komunistů 13. 5. 1976 a celarmádní porada ideologických pracovníků a vedoucích funkcionářů ČSLA 7. 6. 1976 vymezují a konkretizují směry výstavby československých ozbrojených sil a jejich hlavního jádra — československé lidové armády v podmínkách výstavby rozvinuté socialistické společnosti.

Prvořadým úkolem je prohlubovat vedoucí úlohu strany při řízení armády a v samotném životě armády. To vyplývá z toho, že zákonitě v této etapě výstavby armády vzrůstá úloha strany, která řeší kvalitativně složitější a náročnější úkoly výstavby a řízení armády v podmínkách výstavby rozvinuté socialistické společnosti a v podmínkách vědeckotechnické revoluce ve vojenství. Další výstavba armády, koordinace její činnosti v rámci armád Varšavské smlouvy, jakož i nové náročné úkoly bojové a politické přípravy, zvyšují stupeň vědeckosti politiky při řízení vojenské výstavby a zvyšování bojové síly a připravenosti armády. Důležitý předpoklad prohlubování vedoucí úlohy strany v armádě spočívá v upevňování ideové, politické, organizační a akční jednoty armádní stranické organizace a v posilování jejího marxisticko-leninského charakteru. Významnou úlohu při prohlubování vedoucí úlohy strany v armádě musí sehrát stranickopolitická práce a její zaměření k zabezpečování aktivity komunistů i bezpartijních k plnění

náročných úkolů bojové a politické přípravy.

Další úspěchy ČSLA ve zvyšování bojového mistrovství vojsk závisí na těsné spolupráci se Sovětskou armádou a dalšími armádami Varšavské smlouvy a na tvůrčím využívání jejich zkušeností. Požadavkem je posilovat podíl ČSLA jako aktivního činitele obranné organizace Varšavské smlouvy při zajišťování internacionální obrany socialistického společenství.

Třídní a internacionální poslání ČSLA vyžaduje další třídně politické upevňování velitelského sboru, zvyšování jeho marxisticko-leninského vzdělání a jeho odborné připravenosti. Na kvalitě práce velitelského sboru a na kvalitě řízení a velení do značné míry závisí další zvyšování bojové připravenosti a bojové pohotovosti ČSLA. Významná úloha připadá i pracovní iniciativě a aktivitě všech příslušníků armády. Požadavky na zkvalitňování velitelského sboru kladou vysoké politické a odborné nároky na celý systém vojenského školství.

XV. sjezd strany zdůraznil úkol, že ČSLA v souladu s vědeckotechnickou revolucí ve vojenství se musí rozvíjet jako moderní a soudobá armáda, která mistrovsky ovládá účinné zbraně a moderní techniku a vojenské mistrovství a která vyniká vysokou organizovaností, kázní, bojovou pohotovostí, bojovou a politickou připraveností. Sociální program strany klade též značný důraz na všestrannou péči o vojáky, zejména o mladé důstojníky a praporčíky. Také ČSLA musí v souladu s hospodářskou strategií strany maximálně efektivně využívat všech rezerv a hospodárně používat prostředků, vynakládaných na zkvalitňování připravenosti vojsk a ke zvyšování bojové schopnosti armády.

Podmínky uvolňování mezinárodního napětí, ve kterých probíhá ostré ideové střetnutí dvou protikladných soustav, zvyšují nároky na výchovu příslušníků armády jako uvědomělých obránců a budovatelů socialistické vlasti na základě marxismu-leninismu, socialistického vlastenectví a internacionalismu. Každý příslušník armády se musí vyznačovat vysokou politickou a třídní bdělostí a musí rozhodně vystupovat proti pacifistickým iluzím. Celarmádní porada ideologických pracovníků a vedoucích funkcionářů armády zdůraznila, že na kvalitě a účinnosti ideologické práce do značné míry závisí čerevň bojové a politické přípravy, výsledky socialistického soutěžení, stmelování vojenských kolektivů, upevňování vojenské kázně a organizovanosti, úspěšné řešení dalších důležitých problémů výchovy a výcviku vojáků.

Další prohlubování socialistického charakteru ČSLA, zvyšování její bojové síly, bojové připravenosti a její vysoké bojové pohotovosti závisí na kvalitním a důsledném řešení zmíněných obsahových problémů vojenskopolitické linie XV. sjezdu KSČ.

Závěrem můžeme shrnout, že vojenskopolitická linie XV. sjezdu strany svým obsahem a zaměřením vyjadřuje dialektické sepětí národních a internacionálních zájmů dělnické třídy a pracujících při obraně socialistického Československa a socialistického společenství. Vojenskopolitickou linií XV. sjezdu strany dále charakterizují náročnost úkolů, střízlivý realismus a vysoká dynamičnost. Ve svém souhrnu tato linie zabezpečuje vnitřní a vnější základy, na nichž spočívá bezpečnost, svoboda, nezávislost a suverenita socialistického Československa. Konečně tato linie zabezpečuje, že ČSLA bude dále budována jako mocenský nástroj socialistického státu a jako moderní a soudobá armáda.